

Briefadvies

Ontwerpdecreet ETS2

Briefadvies over het voorontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid, wat betreft het invoeren van een emissiehandelssysteem voor de bouwensector, de wegvervoerssector en de aanvullende sectoren.

Datum van goedkeuring 20/03/2025

Volgnummer 25 | 008

Coördinator + e-mailadres Stefanie Corens, stefanie.corens@minaraad.be

Bezoekersadres

Herman Teirlinckgebouw
Havenlaan 88
1000 Brussel
T 02 558 01 30
E info@minaraad.be
www.minaraad.be

Mevrouw Melissa Depraetere
Vlaams minister van Wonen, Energie en
Klimaat, Toerisme en Jeugd

Markiesgebouw- Markiesstraat 1,
1000 Brussel

Uw bericht van

18 februari 2025

Datum

20 maart 2025

Uw kenmerk

20250215-273

Contact e-mail

Stefanie.corens@minaraad.be

Ons kenmerk

01/K2/2025/132

Contact telefoon

02.558.01.32

Mevrouw de minister,

Op 18 februari 2025 ontving de Minaraad - in goede orde - uw adviesvraag over het voorontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid, wat betreft het invoeren van een emissiehandelssysteem voor de gebouwensector, de wegvervoerssector en de aanvullende sectoren (ETS2).

De Raad wenst te benadrukken dat de implementatie van ETS2 en het daaraan gelinkte Sociaal Klimaatplan/Sociaal Klimaatfonds impactvolle dossiers zijn – die hoog op onze agenda staan. Gezien de omstandigheden (diverse verwante adviesprocessen) en het karakter van het decreet (vooral technische implementatie), gaat de Raad niet zozeer in op de eigenlijke adviesvraag.

De Minaraad wil wel graag te kennen geven dat het proactief een kennisdossier wil opbouwen inzake deze thema's. De Raad maakt gebruik van de gelegenheid om te vragen of het betreffende cijfermateriaal spoedig kan aangeleverd worden en dat de Raad tijdig mag betrokken worden bij de verdere uitwerking van ETS2 en de opmaak van het Vlaams Sociaal Klimaatplan.

Hierbij reeds enkele algemene aanbevelingen:

Goed management van de effecten en een impactvolle aanwending van de inkomsten, veronderstelt transparant cijfermateriaal waaronder een actuele impactanalyse.

De Minaraad stelt vast dat de voorgestelde regelingen in het kader van de Vlaamse implementatie van de Europese ETS2-regelgeving – vooral met betrekking tot de toepassing 'ETS voor de gebouwensector, de wegvervoerssector' – op Vlaanderen een grote impact zullen kunnen hebben:

- Hoewel de emissiekosten gehaald zullen worden bij de energie- en brandstofleveranciers, zullen deze leveranciers dit finaal doorrekenen aan de (eind)consument. Dit zal tot uiting komen in hogere brandstofprijzen. Een systeem van *front loading*¹ moet een prijsstijgend effect mitigeren. Dit systeem zal vanaf de opstart van dit nieuwe emissiehandelssysteem tot eind 2029 een wanordelijke overgang met prijsvolatiliteit moeten beperken. Het is evenwel onzeker in hoeverre kwetsbare groepen hiermee voldoende zullen beschermd worden.
- Daarnaast is het – tot op heden – onduidelijk in hoeverre deze nieuwe emissieregeling de liquiditeits- en concurrentiepositie van de Vlaamse organisaties/bedrijven zou kunnen aantasten, dit laatste in het bijzonder ten opzichte van bedrijven van buiten de EU.

¹ Dit houdt in dat er in de beginfase meer emissierechten worden geveild om de markt te stabiliseren en te voorkomen dat de prijzen te snel stijgen.

- ETS2 en het Sociaal Klimaatfonds bieden evenwel ook mogelijkheden om deze impact te corrigeren. De inkomsten uit dit systeem zijn relatief omvangrijk en de Vlaamse regering kan deze aanwenden voor zowel gerichte investeringen als directe ondersteuning. Dit maakt een ‘dubbel dividend’ mogelijk: het slim aanwenden van deze middelen kan de transitie versnellen, net bij de groepen waar de noden het grootst zijn. Het potentieel hiervoor is echter nog onduidelijk.

Daarom vraagt de Minaraad, in functie van de inschatting van deze regeling op de energiefactuur alsook met betrekking tot het opmaken van het toekomstig Sociaal Klimaatplan, naar een actualisering van de impactanalyse² op Vlaams niveau en de transparante beschikbaarheid hiervan. Alzo kan vervolgens bekeken worden hoe de verwachte inkomsten best ingezet kunnen worden, bijvoorbeeld om energie-armoede bij gezinnen terug te dringen in Vlaanderen of om geïmpacteerde bedrijven te ondersteunen.

Zorg ervoor dat betaalbare alternatieven ter beschikking staan

De Europese regelgever heeft een optie voorzien om kwetsbare groepen te beschermen, namelijk via het Sociaal Klimaatfonds³. Dit fonds zal grotendeels⁴ gespijsd worden met de opbrengst van de emissiehandel⁵ en heeft als doel onevenwichtige of disproportionele prijseffecten bij kwetsbare groepen te compenseren. Om een beroep te kunnen doen op dit fonds dienen de Europese lidstaten (waaronder België) uiterlijk tegen 30 juni 2025 sociale klimaatplannen op te stellen en in te dienen bij de Commissie. Procedureel dienen de plannen afgestemd te worden met de belanghebbenden in die bepaalde lidstaat en/of regio. Het overige deel van de inkomsten uit de ETS voor gebouwen en wegtransport (ETS2) zal rechtstreeks naar de Europese lidstaten gaan, die dit geld zullen moeten besteden aan de (sociale aspecten van de) klimaattransitie.

Met betrekking tot flankerend beleid vraagt de Raad om niet enkel (op korte termijn) te focussen op het compenseren van prijseffecten maar vooral om er via gepast beleid voor te zorgen dat iedereen in Vlaanderen effectief mee de omslag kan maken naar koolstofneutraliteit, in het bijzonder bij de ESR-sectoren die gevat zijn door dit systeem⁶. Die Vlaamse transitiesteun moet in ieder geval verder gaan dan directe inkomenssteun (op korte termijn). Het moet, naast het compenseren van prijseffecten, een gepast transitiebeleid uit tekenen voor gebouwen en transport.

Een slimme aanwending van de middelen uit ETS2, faciliteert de beschikbaarheid van betaalbare en schone alternatieven en vermijdt zo een disproportionele impact op kwetsbare huishoudens en kwetsbare bedrijven. Zo kan ook vermeden worden dat er *lock-in* effecten voor fossiele technologieën optreden, bijvoorbeeld door een gebrek aan betaalbare elektrische voertuigen of onvoldoende

² Net zoals bij de vorige impactanalyse - aan de hand van verschillende emissieprijs categorieën.

³ [Verordening \(EU\) 2023/955](#), met in artikel 8.1.: “... *measures and investments with lasting impacts, [that] principally target vulnerable households, vulnerable micro-enterprises or vulnerable transport ...*”.

⁴ 75% van het Sociaal Klimaatfonds komt uit de ETS2-middelen – die vanuit de Europese Unie hiervoor gereserveerd zijn. 25% van de cofinanciering door de Lidstaat/Gewest is vereist voor het Sociaal Klimaatfonds. Die cofinanciering kan ook vanuit de andere ETS2-inkomsten (die door de Unie aan de Lidstaten doorgestort wordt) betaald worden.

⁵ Naast eigen bijdragen van de lidstaten.

⁶ “*Vlaamse inkomsten van het nieuwe ETS2 worden ingezet om de transitie te ondersteunen bij de ESR-sectoren die gevat zijn door dit systeem (de gecibleerde Mijn VerbouwPremie, Mijn VerbouwLening, collectief renovatiebeleid, Vlaams Sociaal Klimaatplan, ...)*”. DEPRAETERE, M. (2024), Beleidsnota Energie- en Klimaat. p.45.

openbaar vervoer. Bijzondere aandacht is daarbij nodig voor (financieel) kwetsbare gezinnen, die vaak in slecht geïsoleerde, fossiel verwarmde huizen wonen, maar niet in staat zijn de nodige energetische ingrepen te doen omwille van hun afhankelijkheid van een huurcontract of omdat ze over onvoldoende financiële middelen beschikken. Via gerichte ondersteuning kan vermeden worden dat zij geconfronteerd worden met hogere kosten zonder dat ze zelf de nodige veranderingen kunnen aanbrengen aan hun woning.

De Minaraad vraagt dan ook aan de Vlaamse Regering om in te zetten op overheidsinitiatieven die op een preventieve⁷, gepaste⁸ en gerichte⁹ manier ondersteunen, en die de beschikbaarheid van betaalbare alternatieven vergemakkelijken.

Doe studiewerk naar *opt-in* sectoren

Het ETS2 bevat een *opt-in* mogelijkheid. Hiermee kan het emissiehandelssysteem voor gebouwen en wegtransport uitgebreid worden naar eindgebruiksectoren¹⁰ of activiteiten die niet zijn opgenomen in bijlage III van de Europese ETS-richtlijn. Enkele lidstaten onderzoeken en/of hebben aangegeven in te zetten op een dergelijke *opt-in*, waaronder Nederland, Duitsland, Zweden en Oostenrijk¹¹.

De Minaraad vraagt aan de Vlaamse Regering om studiewerk te doen naar welke sectoren in Vlaanderen in aanmerking komen inclusief een grondige, socio-economische impactanalyse met de voor- en nadelen van zo'n *opt-in* voor die sectoren.

Hoogachtend,

Valérie Vandenabeele
Voorzitter Minaraad

⁷ 'Preventief' in de zin van eerder helpen om fossiel verbruik te reduceren. Alzo pleiten de Raden om eerder preventief dan curatief te steunen.

⁸ Niet te veel noch te weinig ondersteuning.

⁹ Op de doelgroepen die het effectief nodig hebben.

¹⁰ Bijvoorbeeld in de landbouwsector of deelsectoren zoals bijvoorbeeld de tuinbouwsector.

¹¹ Zie bv. antwoord van Nederlands Minister van Klimaat en Groene Groei Sophie Hermans op parlementaire vragen van Kamerlid Vermeer (BBB) over de uitbreiding van de scope voor ETS2 (kenmerk 2024Z12774), 2 september 2024. <https://open.overheid.nl/documenten/14b1999c-5a8f-4aa7-a884-c98d1fd0d201/file>